

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. kerület, fürdő-utca 4. sz.,
a hova minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP,

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 8 frt
Félévre 4 >
Negyedévre 2 >
Egyes szám ára 16 kr.

Rendkívüli külön kiadás. — Egyes szám ára 3 kr.

Olvasóinkhoz!

Lapunk jövő vasárnaptól kezdve ismét a régi alakban és hetenként egyszer a megszokott időben minden vasárnap reggel fog megjelenni. A nyiregyházi végtárgyalás alatt rendezett külön kiadásainkban kizárólag a t. eszlári esettel kellett foglalkozni, mert a fővárosi sajtó elfogultságával szemben kénytelenek voltunk szakadatlanul kifejezést adni annak a felháborodásnak, mely a törvénysértések láttára támadt.

Szükséges volt, hogy legalább egy magyar lap tiltakozzék az ellen a barbarismus ellen, melyet bizonyos elemek az igazságszolgáltatásban állandósítani akartak.

Mi megtettük kötelességünket és a megelégedettség bizonyos nemével tekinthetünk a tárgyalás alatt kifejtett tevékenységünkre, mert tudjuk, hogy erélyes szavunk igen sok gazembert riasztott vissza tervezett jogtiprásoktól.

A szerkesztőség.

Scharf Móricz nem esküdött.

A nyiregyházi törvényszék kimondotta, hogy Scharf Móricz esküre nem bocsátható, mert gyűlöletesen nyilatkozott a zsidók ellen.

Scharf Móricz vallomása tehát aggályos, nem érdemel hitelt. Rövid de sokat mondó indokolás.

Ez indokolásban megtaláljuk a kulcsot a gyerek elfajulásának iszonyu rejtélyéhez, e rövid szavakban nyilvánul azon rendszer elleni kritika, mely egy fiut vérarulásra kényszerítette.

Mín alapszik tehát a vérvád meséje? Már most ez a kérdés.

Egy tizenéves éves fiu vallomásán, a kit a törvényszék olyan elvetemültnek tart, hogy esküre diszkválifikálnak nyilvánítja.

A rituális gyilkosság vádja csupán ezen egy tanú által lón támogatva, egy tanú által, a ki nem vallhat eskü alatt, mert beszédéből a gyűlölet hazudozása kéri.

Mi értéket lehet tulajdonítani ilyen vallomásnak? Mennyit nyom Scharf Móricz állítása a törvényszék előtt? Semmit. Egy félrevezetett gyerek fecsegése, melynek hitelét nemcsak állami törvényeink, de erkölcsi törvények is halomra döntenek.

És e gyerek fecsegésére alapítottak egy vádat, melynek súlyával egy egész felekezet nyugalmát feldulni akartak.

Egy gyereket lehet kitanítani minden gazságra, de e gazságokra megeskedtetni lehetetlen.

Egy megfélemlített és félrevezetett suhancz bestialitása a zsidó vallás ősi tisztaságát sárba tiporhatja, de a bestialitás ellentmondó kitérései az eskü tárgyát nem képezhetik.

Scharf Móricz vallomása tömlöczbe kergetheti saját atyját, egy sereg hitsorsost, egy egész községet, daczára annak, hogy e vallomásra esküt ki nem vehetni, mert hazug. Feddhetlen előéletű állampolgárok egy évnél tovább szabadságuktól megfoszthatók egy állítás alapján, mely az eskü szentsége előtt gyűlöletes vérarulásá törpül.

Ezt tartalmazza, ezt hirdeti a törvényszék rövid indokolása.

Ez indokolás rettenetes vádat szór azok fejére, kiknek kezébe a vizsgálat ügye le volt téve.

E törvényszéki indokolás a vizsgálatot vezető tényezők elleni fenytő eljárás megindítását vonja maga után. Nincs logika, mely ezt eldisputálhatná.

A jelszó ki van adva. A nyiregyházi törvényszék adta ki. Scharf Móricz vallomásai ellentmondók, aggályosak, gyűlöletet lehelnek, számba nem vehetők, esküre nem alkalmasak.

Ha mindez áll, hát akkor miért emeltek vádat az ártatlan sakterek ellen? Miért kinozták, miért gyötörték egy éven át? Miért nem protestáltak előbb a gyalázatos humbug ellen, mely egy hitelt nem érdemlő tanügyerek beszédére alapította a felekezeti izgatás rablővázat?

De ne rekrimináljunk most, midőn a nyiregyházi törvényszék ítélet hozatalra készül. Nem akarjuk az ítéletet megelőzni, csak jelezni kívántuk az irányt, mely felé a bíróság ítélete halad.

Scharf Móriczot, a vád egyedüli tanuját, esküre nem bocsájtotta a törvényszék. E terhelő tanunak vallomása tehát bizonyító erejétől megfosztatott.

Az ítélet felmentő lesz.

Az igazság győzni fog.

Egy penzionált ur bohóságai.

Egyszer már foglalkoztunk Nendtvich Károly urral, mikor Szakcs on megbukott. Most egy másik ballépéséről kell szólnunk: azokról a cikkekéről, melyeket a »Függetlenség« című szennylapban tesz közzé.

Nendtvich ur azelőtt egyetemi tanár volt, aztán onnan eltették, azaz, hogy penzionálták, mert gyakran olyanokat fecsegett a kathedrán, a mi sehogy sem fért össze a tudomány komolyságával. De Nendtvich nem akart még nyugodni, megakarta magát boszulni azokon, kik őt nyugalomra kárhoztatták és elment a »Függetlenség« szerkesztőségébe antisemitáskodni, lévén ez a legkönnyebb munka, mihez fiatal suhanczok ép úgy értenek, mint elvéhdedt egyetemi professzorok.

Antisemitikus dűbe eddig csak hat cikkben nyilvánult, de ez a hat cikk többet ártott a szegény öreg ur egészségének, mint a mennyit használt az antisemitismusnak.

Biztos tudomásunk van arról, hogy Nendtvich ur éjjelen keresztül dolgozik egy-egy cikkben, és aztán nappal olyan kimerült és fáradt, hogy étvágya is elpusztult.

Mi lesz belőle a buszadik cikkénél, mikor már mostan gyomorhurut fenyegeti?

Az a hitvány szennylap még tönkre fogja tenni egészségét és megsemmisíti az antisemitismus dicső veteránját.

Pedig kár volna érte.

Olyan mulatságos látni, mikor Nendtvich ur, a kinek ősei ép oly kevéssé jöttek be a hétvezérrel ebbe a hazába, mint azé a szerecsen utczai handlé zsidóé, a busz szittyát játsza és berzenkedve tiltakozik a magyar zsidók egyenjogúsága ellen.

Aztán az is elég komikus, mikor például a „Pester Lloyd“ munkatársait megleckézteti, kik közül a legutolsó riporternék is több irodalmi készütsége és esze van, mint a „Függetlenség“ „enfőszerkesztőjének“ összes belső és külső dolgozóitársával együtt.

A mi azonban még ezt is fölülmulja a komikumban, az az a rendkívüli tehetség, semmiből egész mondatokat czitalni. Valahányszor érzi, hogy ezt így szárazon nem hiszi el neki senki, akkor legott idéz, hol Deák Ferenc, hol Széchenyiből és olyan dolgokat tulajdonít e nagy szellemeknek, miket ezek soha ki nem gondoltak és el nem mondtak.

E héten is ráfog Széchenyi Istvánra egy állítást melyet, ha a „legnagyobb magyar“ tett volna, bizonyára más ember is tudna felőle, nemcsak Nendtvich ur, a ki Vadnay Andortól hallotta először.

A nagy hazafiak emlékének ilyenén meggyalázása elég jó lehet ugyan agitacionalis czélokra, de bizonyítani nem bizonyítanak vele semmit. Mit szólana Nendtvich ur, hogy ha én azt idézném, hogy például Deák Ferenc egyszer azt mondta: a penzionált tanárok mind együgyűek, mert ha még volna eszük, akkor még taníthatnának.

Argus.

Hová lett a pénz?

Az eszlári nép nevében kérjük, azon nép nevében, melynek nincs tudomása felbujtóinak csalfaságáról, azon szegény nép érdekében vetjük fel ismét ezt a kérdést, melynek bizalmával néhány lázító bűnös játékot úz a legnemtelenebb célok elérésére.

Jogunk van-e kérdést felvetni, mert a jogegyenlőség dicső eszméjét fennen hirdetvén, kötelességünk minden jogsértés ellen felemelni tiltakozó szavunkat. Az eszlári népet megcsalták, félrevezették, zsidók elleni gyűlöletre csábították ígéretekkel, megfélemlítésekkel és az ígéretek be nem váltották és a félemlítések által a nép önrendelkezési jogát sértették.

Az eszlári nép évszázados békében élt szidó polgártársaisával, amíg néhány kabátos ripők meg nem bontotta e békét, a míg néhány szerepelni vágyó betyár fel nem dulta ez áldásos viszonyt.

Most ezek a népbolondítók azt akarják elhitetni, hogy a nyirogyházi tárgyalás a keresztényeknek hárcza a zsidók ellen.

Hazugság!

Hazudnak, mert a valódi keresztények hitrokonai a zsidóknak és a rokonok nem szokták egymást gyűlölni vagy üldözni.

A bujtógatók istentelen komédiások, a kiknek csak édes szavaik vannak, de hiányzik a lelkiismeret, a becsületérzés, a mely a szónak orkölesi alapot nyújt.

Ha egyéb nem szólana is ellenük, már magában az a tény is elegendő volna becsületességük jellemzésére: hogy az eszlári nép számára pénzt gyűjtöttek, anélkül, hogy azt az eszláriak közül kiosztották volna.

A helyett, hogy átadták volna azokat az összegeket, melyeket Német- és Oroszországban összekoldultak, maguk költötték el borozás közt vagy a kártya-asztalnál.

Pedig több ezer forintot csaltak ki ilyen ürügy alatt a külföldi forradalmárok zsebeiből.

A becsülettudó eszláriaknak o nyilvánvaló csalásokkal szomben nem marad egyéb hátra, minthogy a leghatározottabban tiltakozzanak ama bizonyos urak eljárása ellen, kik egy tekintélyes magyar község nevében, annak tudomása és megbízása nélkül német és orosz pénzeket gyűjtöttek izgatási czélokra.

A csalókat nyilvános tiltakozás útján meg kell bélyegezni, hogy jövőre a község becsületét piacra ne vigyék.

Tiltakozni kell ez urak üzelméi ellen, hogy ismerje meg o hazában mindenki azokat a csalókat, kik hamis ürügyek alatt pénzösszegeket gyűjtöttek saját élveik kielégítésére.

Sz. P.

A huszonhatodik nap.

— Julius 21. —

Vasárnapon megjelent számunkban a szombati tárgyalást távirati úton rövid összegezésben közöltük, utólag még azt kell hozzátennünk, hogy az ülés kezdetén felolvasták Szabolcs megye főispánjának Gräffl urnak Szeffert kir. főügyészi helyetteshez intézett levelét, melyben a főispán a belügyminiszter azon utasítását közli, mely szerint azon egyének, kik a törvényszéket, vagy a közbírókat, vagy a védőket bántalmazni merészelnék, nyomban elfogattassanak.

Eötvös ez átirat felolvasása után keserű hangon jegyzi meg, hogy nagyon sajnálja, miszerint a törvényszéki elnök eljárása a kormány elégedetlenségi nyilatkozatát provokálta. Kornis elnököt e megjegyzés roppantul felizgatta.

A huszonhetedik nap

— Julius 23. —

A hétfői ülésen történeteket a következőkben foglaljuk össze: A tárgyalást roppant forróságban folytatják. A teremben még mindig nagyszámu közönség van jelen, mely a végső perczig élénk érdeklődéssel kíséri a per folyamát.

A tárgyalás elején felolvastatik az alispán jelentése arról, hogy Móriczot eddig hogy tartották a vármegyénél, mire Eötvös élesen kikel az alispán ellen és Móricz jövője felől tesz kérdéseket.

Az utolsó tanu, kit Vay György a volt csendbiztos jelentett bé, Katkóczy Mihály, folytonosan Herskóra hivatkozott és mégis Smilovics ellen vallott. Heumann az ellenmondást rögtön konstataálta.

E tanu kihallgatásának befejezése után a vizsgálati iratok felolvasása következik. A közönség a tárgyalás e része iránt nem mutat nagy érdeklődést és tömegesen tódul a folyókra, hol fel- és alá sétálnak.

A szünet után folytatván a tárgyalás, Buchta a Mária hallgattatott ki, a ki Scharf Móricz születése alkalmával ennek anyja mellett a szülész női teendőket végezte. Móricz születésének idejét 1868. évi augusztus havára teszi, arra az időre, a mikor az eszlári református toronyba a villám beütött. Scharf József szintén ezt tartja, hogy Móricz ez időtájt született. Eötvös kéri ez iránt az eszlári ref. lelkész megkérdezését.

Ezután folytatják az iratok felolvasását.

A Tisza sodrára vonatkozó vizpróbából felvett jegyzőkönyvre Eötvös azt jegyzi meg, hogy e vizpróbára súlyt fektetni nem lehet addig, míg teljesebb és pontosabb méréseket nem eszközölnek. Mindenesetre azt tartja, hogy ki kell kérni a folyammérnökség véleményét, az iránt, hogy miképen változik a víz emelkedésével s apadásával a Tisza sodra, iránya és ereje? A jegyzőkönyv különben is hiányos, mert abban nincs felvéve a július 18-iki szélirány, azonfelül a próba azért sem állhat meg, mert a deszka, a mivel a próbát megtették, semmi esetre sem helyettesítheti a holttestet. Eötvös igen részletes számításokkal és a fasuly pontos kimutatásával bizonyítja ez állításainak helyességét.

Kimutatja továbbá, hogy mily hibás volt a vizsgálat, midőn figyelmen kívül hagyta, hogy a tutajtól elszakadt holttest gyorsabban uszik, mint a tutaj. Ez akkor nem vizsgálatott meg.

Eötvös bizonyítja, hogy a holttestnek mindenesetre gyorsabban kellett usznia. — Mindezt, amennyiben erre a törvényszék az ítélelhozatalnál súlyt fektetne, kéri pótolni.

Friedmann ezt a kellő vizállás nélkül nem tartja kivihetőnek, mire Eötvös kijelenti, hogy a dolgot nem igen erőlteti.

Az iratok felolvasásának befejeztével Heumann kéri becsatolni a „Budapesti Közlöny“ 1882. június 13-iki számát, melyben az Eszter holtteste feltalálójának 5000 forint jutalom ígértetik, ami azt bizonyítja, hogy az 1882. jun. 11-én elkövetett holttest csempeészést e pénz elnyerése végett csalási szándékból nem követhették el.

Következnek a tanuk meghiteltetésére vonatkozó indítványok. Szeffert indítványozza, hogy Katkóczyt ne eskettessék meg. Friedmann csatlakozik ez előterjesztéshez, mert Katkóczy vallomása csakis Herskóra vonatkozik.

A törvényszék azt határozta, hogy Katkóczy nem fog meghiteltetni. Buchta Amália esküre bocsátatik.

Ezzel az ülés véget ért.

A huszonnyolcadik nap

— július 24. —

A mai tárgyalás első részét különféle iratok felolvasása veszi igénybe, többek közt a perjei vérvádról szóló jegyzőkönyv 1795. évből.

A szünet után újra felvételre kerül a tárgyalás, Scharf Móricz meghiteltetésének kérdése kerül sorra. Scharf Móricz az elnök parancsára bevezetetik. Az elnök erre Szeifferthez a következő szavakat intézi:

Kérek indítványt Móricz megesketésére vonatkozólag. Szeiffert erre kifejti, hogy Móricz életkora biztosan megállapítva nincsen ugyan, de az erre nézve kihallgatott tanu (Buchta Mária) vallomása szerint a fiu életének még 15-ik évét sem töltötte be. Nem indítványozza tehát annak megesketését. De még más okból sem tartja lehetőnek az eskü kivételét. Móricz ugyanis olyan erkölestelen, vallástalan és szívtelen magaviseletet tanusított akkor, midőn atyját mindenféle szidalmakkal gyalázta, vallásának jelvényeit, imáinak segéd-eszközeit kigunyolta és egyik imajelvényét löstrángnak nevezte, hogy lelkében minden vallásos érzületet kihaltak kell tekinteni. Midőz a megesketés ellen szól. Azonfelül a Tisza-Eszláron tartott helyszíni szemle alatt egészen eltérőleg vallott a gyilkosság ténykörülményeinek leírásában, mint itt a törvényszék előtt a végtárgyalás alkalmával. Ezen ellenkezés teszi lehetlenné a fiu megesketését; kéri tehát azt mellőzni.

Friedmann védő előterjeszti, hogy mihelyt a törvényszék Matej tanut, a kiről birói okmányokkal és tanukkal teljesen hiteltérdemlőleg be van bizonyítva, hogy ötféle különböző vallomást tett, eskütételre bocsátotta, azóta nem mérlegelheti, vajjon van-e a Móricz vallomásában valószínűség, vagy nincsen. Hivatkozik arra, hogy Móriczból a terhelő vallomás ugyszólván kicsempesztetett, hogy a fiu még nincsen 16 esziendős, hogy megtagadta istenét, hogy elhagyta vallását. Pedig, ha a törvényszék esküre bocsátja, istenére kellene megesküdnie. Viselkedése, melyet apjával szemben tanusított, minden erkölesi jobbjézés hiányára mutat. E viselkedését igazolnia vagy egyáltalán kimenteni lehetetlen, mert míg, a kikeről be is van bizonyítva a legiszonyubb bün, még azok sem szokták elveszíteni feleségök vagy gyermekeik ragaszkodását. Nem a vádlottak, hanem a hazai igazságszolgáltatás reputációja érdekében kéri a törvényszéket, hogy Móricz meghiteltetését mellőzze.

Eötvös védő az esküre bocsátás ellen felhozott indokokhoz még egygyel járál. Az Angliában folyó büntetőperekben a főtanunak neve van. Ugy hívják, hogy: korona tanu. Nálunk a főtanu megjelölésére külön nevet használni nincs szokásban.

Mindazáltal ezt a tanut én a vármegye tanujának nevezem. Hogy miért, annak okait majd védbeszédemben fogom kifejteni. Annyi tény, hogy az, aki nem járhat-kelhet szabadon, akivel nem beszélhet mindenki, akitől el vannak zárva rokonai, tanítói, papjai, akit őriznek: az nem „ex libertate“, hanem kényszerítve vall. Nem kényszerítő hatalom birta-e Scharf Móriczot, mind arra, a mit eddig tett? Móricz eddig tényleg börtönben volt és itt fogolyként tartatik.

Törvényeink hirnevének tisztasága érdekében nem fogadható el, hogy valaki tanuképen olyan istenre hivatkoznék, a ki az ő számára most nincs. Tán volt, tán lesz, de most nincs. Mindezeknél fogva kéri, hogy a fiut esküre ne bocsássák.

Funták Sándor védő ügyvéd kijelenti, hogy elégséges volna arra mutatni, mint hallgatja ez a fiu a szülei elleni vádat és mint tagadja istenét. Mi családapák vagyunk és nem engedhetjük meg azt az iszonyt, hogy e fiu apja fejére tegye kezét, rá esküdve azt, hogy gyilkos, kéri, hogy ne bocsássák a fiut esküre.

Heumann védőügyvéd kifejti, hogy Móricz erkölesi színvakságban szenved, mert hitsorsosairól és szüleiről a legnagyobb gyűlölet és megvetés hangja beszél, ellenzi azt, hogy a fiu esküre bocsáttassék.

Az elnök Eötvös azon kifejezését, hogy Scharf Móricz „a vármegye tanuja“, mint a mely sérti az alispánt és a közigazgatósági hatóságot, mint oly bebizonyítatlan, méltatlan vádat, mely épp a megye által átengedett eme teremben mondott — visszautasítja.

Eötvös kijelenti, hogy az elnökkel nem kíván vitázni, de meg akarja magyarázni a félreértést. Angliában a kifejezés, hogy »korona tanu« nem azt jelenti, hogy az illető tanu nem ő felsége a király készíti elő; hogy Scharf Móricz mennyiben nevezhető vármegye tanujának, azt szóló majd a védbeszédben fogja kifejteni.

A törvényszék visszavonul tanácskozni.

A beállott szünet alatt ólomként nehezedett a jelenlévőkre az a gondolat, hogy a törvényszék esetleg mégis felhívhatná

Móriczot, hogy tegyen esküt tulajdon édes apja ellen. Borzasztó volt csak gondolni is az iszonyu pillanatra.

Móricz ott állott, mozdulatlanul az emelvény előtt elhuzódó korlátba kapaszkodva. Egyszerre a vádlottak padjáról fölugrott Scharf József, az apa.

— Annyit mondok fiam, szólt erőteljes hangon, hogy vigyázz az életedre, mert eltesznek láb alól, nehogy valamikor kimondhasd, hogy ki tanított be.

Móricz teste egyet rándult, arca elvörösödött, de hátra nézni nem mert.

A börtönőrök figyelmeztették Scharf Józsefet, hogy hallgasson, Scharf azonban tovább beszélt.

— Meg fogják etetni gyermekemet! Elrabolták tőlem gyermekemet! Így kiáltott fel.

Az elkeseredés mindig jobban tört ki belőle.

— Megölik gyermekemet, mihelyt tehetik! ugymond és maga kéri az öröket, hogy vezessék ki.

Móricz egyszer sem nézett hátra, csak egyengette magát.

A jelenet igen kinosan hatott a hallgatóságra.

A törvényszék egy órai tanácskozás után visszatér. Az elnök kimondja, hogy Scharf Móricz nem bocsáttatik eskütételre.

Az indokokban kifejtetik, hogy a meghiteltetés különösen azért marad el, mert Móricz gyűlöletesen nyilatkozott a zsidókról és ellenmondásokba keveredett az Eszter kezében látott kendő színére vonatkozólag.

Ezzel a törvényszéki eljárás befejeztetett.

A vád- és védbeszédek előterjesztése pénteken kezdődik.

Scharf Móricz kiadatása.

Scharf József, mint említettük előterjesztést adott be Szabolcs megye alispánjához, melyben fiát Scharf Móriczot, feltétlenül és haladéktalanul kéri a mostani kezelés alól kivenni és őt Scharf Jakab Hajdú-Nanáson lakó testvéreinek átadni. Zoltán János Szabolcs megye alispánja e kérelem elutasította azzal az indokolással, hogy a belügyministerium őt bizta meg a fiu fölötti gyámkodással, mely megbizás eddig nem vonatott vissza s így Móricz tovább is megmarad, Henter várnagy kezelése alatt. Eötvös K. felebbezett az alispáni önkény ellen.

Az alispáni üzenet felett, mely a hétfői ülésben szóba kerülén, a következő vita fejlődött:

Elnök: Fel fog olvastatni Szabolcs megye alispánjának a tegnapi napon Scharf Móricz felügyelete és az azóta vele történt bánásmód iránt hozzám intézett átirata.

Simon Viktor jegyző (olvassa Zoltán János alispán átiratát a tszéki elnökhöz.)

Elnök: Ezen átirat a tszéki átirat folytán keletkezett; nem tudom, a védelem vagy a vádhatóság részéről van-e valamely megjegyzés?

Szeiffert: Kérem, méltóztassék azt tudomásul venni.

Eötvös: Tek. tszék, ngs. elnök úr! Ezen átirat tartalmára vonatkozólag a jogosult és megfelelő észrevételeket a védbeszédek előterjesztése alkalmával fogjuk megtenni. Ez alkalommal csak annyit tartok szükségesnek, hogy a megyei alispán urnak ezen átirata nem terjeszkedik ki mindazon momentumokra, melyekre alázatos nézetem szerint kiterjeszkednie kellett volna. Nevezetesen meg sem említi azt a körülményt, hogy Scharf Móricz elhelyezése és ellátása és kezelése tárgyában a főkép, sőt törvényeink szerint egyedül jogosított apja meg sem kérdeztetett, továbbá nem említi fel azon körülményt, hogy apja Scharf József szeptember 27-én felvett és általam nagyságodnak átnyújtott iratokhoz csatolni rendelt jegyzőkönyvben határozottan követeli, hogy kiskoru fia Móricz, ki felett a gyámi jogot törvény és természet szerint ő gyakorolja egyedül, és nem az alispán úr, rokonainak kiadassék és a vármegye kezén semmiesetre se tartassék. Továbbá nincs az átiratban megemlítve az a körülmény, hogy Scharf Móricz tartására honnan, honnan nem, de hírlapi tudósítások szerint megnevezett egyénektől, vagy egyéntől bizonyos összegek folyóvá tétek. Itt továbbá nincs megemlítve az sem, hogy ezen összegek miképen kezeltettek, hová lettek fordítva, kik tettek arról számadást és az hová terjesztetett fel; és végre, hogy a nemes vármegye mit szándékozik a fiuval ezentül tenni. De annál inkább szükségesnek tartottam volna, mert biztos tudomásom van arról, hogy Scharf József tegnapi napon a megyei alispán úrhoz, illetőleg annak iktató hivatalába egy határozott kérelmet, illetőleg előterjesztést nyújtott be, melyben feltétlenül és haladéktalanul kéri, hogy fia Scharf Móricz a mostani kezelés

alól vétessék ki és testvérének Scharf Jakab hajdunánási lakosnak gyámsága és gyengéd rokoni kezelése alá vétessék. (Derültség a közönség között.) Igen az sincs megérintve ezen átiratban pedig ez tegnap történt hivataloz momentum s azt hiszem, erre ki lehetett volna terjeszkedni. Mindezekre nézve esedezem, hogy a tek. tszék a tek. alispán urhoz egy átiratot intézni és tőle pótló előterjesztést kérni méltóztassék.

Elnök: Kívánja a vádhatóság, hogy ezen körülményekre nézve a megyei alispán ur megkerestessék?

Szeyffert: Tek. törvényszék! Van tudomásom arról, hogy az alispán ur már határozatot hozott ezen kérvény tekintetében, melyet a védő ügyvéd ur említett. Ez átküldetett az itteni ügyészséghez, hogy Scharf Józsefnek kézbesíttessék. Ezen határozatról információt szerezhet magának a védőügyvéd ur az ügyészségnél, azért szükségtelennek tartom, hogy az itt felolvastassék. A többire nézve nem tartom szükségesnek az újabb megkeresést, mert a védő ur által említett és kipuhatatni kívánt körülmények nem olyanok, melyek ezen ügygyel kapcsolatosak lennének.

Friedmann: Én pótlólag azt a megjegyzést kívánom tenni, hogy nem látom az átiratban az aziránti felvilágosítást, hogy a törvény azon intézkedésének, mely szerint ily korban az illető hittani oktatásban részesüljön, elégtételt volt.

Elnök kijelenti, hogy ez ügyben később fog határozni.

Ezzel kapcsolatban megemlítjük itt azon körülményt is, hogy Steiner József budapesti kereskedő Scharf József védőjéhez következő tartalmu levelet intézett:

Igen tisztelt ügyvéd ur!

Hivatkozással az ide csatolt »Egyenlőség« mult évi 8-ik számában megjelent nyílt levelemre Szabolcsmegye t. alispánjához, tisztelettel kérem az esetben, ha Scharf József beleegyezik, méltóztassék kieszközölni, hogy Scharf Móricz üzletembe léphessen.

Igy tehát a t. alispán urnak azon aggodalmi, hogy a fiu biztonsága iránt a vármegyeház falain kívül nem lehetne elegendőképpen gondoskodni, természetesen eloszlanak, a mennyiben mint a fiunak főnöke kötelességem, érte minden tekintetben felelni. Fogadja sat.

Steiner József.

Hasonló eset.

A tegnapi tárgyalásnál felolvasták a perjei vérvádról szóló jegyzőkönyvet, melyből kitűnik, hogy körülbelül 100 évvel ezelőtt Perjen történt esetből ugyanazon módon ép olyan visszaélések és gázságok összejátszása mellett csináltak rituális gyilkosságot mint az eszlári esetből. Ott is a fiu vádolta saját atyját, és az első bíróság halálra ítélte a vádlottokat. Végre kitént az igazság mire aztán az ítéletet feloldották és az elsőfokú hivatalnokok kerültek a vádlottak padjára.

A jegyzőkönyv így hangzik:

Külszim: Szánva van Ó Szt. Cs. Kir. és Apostoli Fenségének Kir. Kormányzatának Erdélyország Nagyfejedelemségében. Eléterjesztetett 1879-iki Deczember 19-én. Belül 2153. sz. 1795. Erdélyi kormány. Ó szt. cs. k. és epostoli fenségének legkegyelmesebb urunk nevében az Erd. ország Nagyfejedelemségében levő kormánynyal közlendő. »A fiskus magistratuális által Gross A) melléklet — Jakab Dávid, Salamon, Abraham, ennek felesége Abraham Sára, nemkülönbö Markovics Jakab és Ferencz ellen, kik közül az utóbbi pelli zsidó, a többiek pedig perjei zsidók a Takács András nevű keresztény fiun állítólag olkövetett gyilkosság miatt, előbb Közép-Szolnokmegyének fiók törvényszéke előtt indított, innen pedig kir. határozat folytán a kir. ítélő táblához, végre pedig felebbezéssel a kir. kormányzathoz átvitt perben, miután a periratok a kir. kormányzat alázas jelentése folytán f. é. máj 30-án 670. sz. alatt felterjesztették és itt meghányattak, megvizsgáltattak és újból átnézettek, a mennyiben belőlök következett: először, hogy a hullán több ízben foganatosított vizsgálatról szóló visum repertum nemcsak Búdöskuti vicekomes önkényes nyilatkozatai által meg lett hamisítva, hanem maguknak a vizsgálokknak különböző minősége folytán, nemkülönbö a tanuk által tett vallomások eltérései folytán tökéletlen, hozzájárulván még az orvosoknak eddig kimondott ítélete és ezen visum repertum, továbbá az igazság felderítésére szükséges kellékek teljes hiában, hitelt nem érdemel a törvényszék nél. másodsor hogy a vád bizonyítá-

sára felhozott tanuvallomások a törvény és az érvényben levő rendeletek szabta módon visszavonattak és ennél fogva teljesen meg vannak fosztva minden bizonyító erőtől, és a mennyiben a periratokból világosan következik 1. hogy a hetedik tanu Köteles Mihály a nyomozó levélben L alatt — a kormányzati biztosok által eszközölt vizsgálatkor vallomását egyszerűen visszavonta, azt állítván, hogy ő az előbbi vallomás alkalmával 2 ízben 30 botütést kérdésekre nem felelt az ő kívánságuk szerint a mit a 14, 33 és 47 szám alatt említett tanuvallomások is bizonyítanak; 2. hogy a zsidó Abraham Salamon felesége is a kormánybiztosok által eszközölt vizsgálatkor jóakaró vizsgálatnál azt jelentette, hogy vallomása a hozzá intézett kérdésekre ütlegekkel és ijesztéssel csikartatott ki belőle a mit az 1, 3, 4, 5, 9, 10 és 11. sz. alatti tanuvallomások is bizonyítanak, és hogy 3. a kormányz. biztosok által eszközölt vizsgálatkor a hat éves fiunak vallomása, mely a korra való tekintetből különben sem alkalmas jogérvényes vallomástevésre, a fiutól visszavonottnak bizonyult. Ennél fogva, minthogy az előbbi vallomások a vádlottaknak imputált bűn kiderítésére teljesen elégtelenek és a törvényszéknél ezért semmi hitelt nem érdemelnek és minthogy maga a visum repertum is, mely mintegy alapja az egész felterjesztett pernek, már mint a melyre elfogult hamis feltevésből és alaptalan babonából egy minden oldalról tanusított processus alapított a corpus delicti bizonyítására annál inkább képtelen, mert a mi az olkövetett gyilkosság módját és körülményeit illeti, kézzel fogható ellentmondás és a tettek lehetetlenségét invonálja magában (ugyanis ugyancsak ezen visum repertum szerint a gyilkosság olkövetett a gegeér metszése által az ezen kibocsátott vér által, anélkül azonban, hogy csak a nyoma is lett volna annak, hogyja külső bőr meg van sértve) és ezért hamisított és törvényben bizonyíték létére teljesen elutasított; minthogy végre Abraham Sára zsidónőnek vallomása ütlegekkel csikartatott ki viszonyítva a többi tanuk vallomásához, nemkülönbö a hulla vizsgálatához és mert magában is nyilvános ellentmondást és a tettek kézzel fogható lehetetlenségét invonálja, az első forumok eltérőleg hozott ítéletei megmástitandók, továbbá a vádlott zsidók a nekik imputált emberölési vád alól felmentendők, ellenben Búdöskuti vicekomes és a többi megyei hivatalnokok, kik a perjei lakos Köteles Mihály valamint a zsidó asszonynek Sárának, Ábrám Salamon feleségének vizsgálatot végezték, nemkülönbö Füleki János megyei sebészeti vizsgálo, mint a kik a jelen perben a legmagasabb rendeletek ellen hivatalos kötelességök ellen és letett esküjökkel ellentétben eljárak, ügyészi tárgyalásnak vetendők alá. A kir. kormányzat el ne mulassza az illető helyen szükséges intézkedések megtétele után a jelen legmagasabb kir. eldöntésnek kiviteléről gondoskodni. Ki egyébiránt nagy kegyesen változatlan cs. kir. és fejedelmi jó indulatával marad. Kelt Bécsben, 1795-iki nov. 23-án. Gróf Teleki Sámuel s. k., Cronenthal János s. k.

Reméljük hogy a t. eszlári esetben, mely ugyanezen minta szerint készült, szintén akad majd forum, mely bizonyos egyének »ügyészi kereset alá vételét« elrendeli.

Legujabb.

Nyiregyháza, jul. 25. A törvényszék tegnapi határozata lehangelőlag hatott az antisemitákra, kik kétségbeesésükben azzal vigasztalódnak, hogy a törvényszék legalább a hullacsempészet ügyében marasztaló ítéletet fog hozni. E feltevés jogi képtelensége daczára itt állandóan fenntartja magát, mert a törvényszéki elnök az ítélet illetén szövegezése által eddig tanusított eljárását menteni akarja. Biztosan mondható tehát, hogy az indokolás arra fog törekedni, hogy a felmentés következményeit lehetőleg gyöngitse. Az indokolás védbeszéd lesz a vizsgálat tényezői mellett.

Eljegyzés: Tisza-Szent-Imréről írják nekünk, hogy Schwarcz Jakab ottani földbirtokos bájos leányát, Ilonkát eljegyezte Neumann Adolf ur Egerből.